

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1883. Första Kammaren. N:o 31.

Onsdagen den 2 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 6, angående stämpelafgiften.

§ 3 i den föreslagna förordningen.

Rubrikerna Resolution, kommunikations- — Skiljobref.

Godkändes.

Rubriken Slutsedel.

Herr Wallenberg: Efter det påtagligen nu är godt om tid, så tillåter jag mig fästa Herr Talmannens uppmärksamhet på elfte sidan af Bevillnings-Utskottets betänkande. Der läses: »Med afseende å beskattningen af *mäklareslutsedlar* har Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet anført, hurusom, när man dels i följd af det rörliga kapitalets benägenhet och förmåga att i viss mån undandraga sig direkt beskattning, dels ock för att af den högre inkomsten kunna upphemta ett relativt högre skattebidrag, vore hänvisad att tillgripa sådana skatteformer, hvarigenom afgift ålades vissa yttringar af den allmänna affärsrörelsen, det kunde ifrågasättas, huruvida icke för en dylik skatteforms lämpliga anordnande kunde förordas, att den handling, hvilken, under benämning slutsedel, utfärdades just rörande affärer af större betydighet, och hvarmedelst en öfverflyttning af värden från en till annan egde rum, borde förses med en efter värdet af den afslutade affären lämpad stämpel». Och längre ned på samma sida yttrar Utskottet för egen del: »Instämmande uti hvad sålunda blifvit anfördt, har Utskottet dock icke ansett sig obetingadt kunna biträda Kongl. Maj:ts förslag», utan föreslår Utskottet en stämpelskatt på slutsedlar af endast 50 öre. Kongl. Maj:ts förslag afser dubbla beloppet eller 1 krona. Nu ber jag Herr Talmannen fästa uppmärksamheten vid sådana åsigt, som dessa, att nemligen, *derför* att egare af kapital hafva möjlighet att undandraga sig att gifva full inkomstskatt för kapitalet, så skall, efter Herr Finansministerns åsigt,

Stämpel till
slutsedel.

Stämpel till
slutsedel.
(Forts.)

i stället det *arbete*, som nedlagts i affärsverksamhet, beskattas! Det är, såsom Herr Wærn sade på förmiddagen, att man »straffar Pål för hvad Per möjligen gjort», hvilket är sådana besynnerliga åsigtter, att jag aldrig i mitt lif hört talas om något dylikt inom finansläran. »Att träffa vissa yttringar af den allmänna affärsrörelsen!» Jag tycker, att den, som har till sin uppgift att se till, att staten får goda inkomster af verklig vinst, den bör glädja sig åt dessa *yttringar*, och icke låta sig angeläget vara att söka med stämpelskatt träffa dessa yttringar, blott de sticka fram någonstädes under form af en verksamhet, som uppkommit genom arbete. Men Finansministern vill ålägga skatt genom stämpel äfven i de fall, då man vet att försöken att förvärfva alldeles misslyckats. Hela det anförande, Chefen för Finansdepartementet haft inför Kongl. Maj:t den 8 Januari 1883, är för sig så ytterst märkvärdigt, att det för visso intager en fristående plats i allt, som tillhör vår utveckling i finansielt afseende. Men det är också högst övontadt, att Bevillnings-Utskottet skulle endossera sådana åsigtter, att, därför — jag reciterar det ännu en gång — att en och annan kapitalist möjligen icke skattade för hela sin ränteinkomst, *derför* skulle nu *slutsedlar* åläggas en fyrdubbel stämpelbeskattning.

Den ärade Finansministern har sjelf suttit som bankofullmäktig och har sig bekant, att Riksbanken gått i spetsen för den rörelse, som beröfvat vaxelmäklare tre fjerdedelar af deras inkomster af vaxelslut, genom att träda i direkt beröring med allmänheten. Man är genom annonser af Riksbanken inbjuden att köpa och sälja vaxlar *utan* mäklares mellankomst. Långt ifrån att betala det mäklarecourtage, som är i lag bestämdt, har därför den, som köpt genom mäklare, ofta nedsatt afgiften till hälften eller tre fjerdedelar. Der finner man nu att, om stämpeln på mäklareslutsedlar skulle fyrdubblas, det ytterligare kommer att verka en minskning i deras courtage, ty det lönar icke att säga, att det är köparen och säljaren, som betala detta, utan det är mäklaren, som i sista hand får sitta emellan.

Jag har för min ringa del i denna märkliga sträfvan att fyrdubbla denna stämpelskatt icke kunnat finna att det leder till annat, än att det icke kommer att utskrifvas så många slutsedlar af mäklare som tillföre, utan sådana slutsedlar endast förekomma mellan säljare och köpare, som hysa något misstroende till hvarandra. Vid sådant förhållande har jag icke ansett mig böra framställa något som helst nytt yrkande, då jag icke tror mig kunna genomföra någon konservativ åsigt, utan anhåller helt enkelt om bifall till Bevillnings-Utskottets förslag.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och den ifrågakvarande rubriken godkändes.

Stämpel till
styrmansbref.

Rubriken Styrmansbref.

Herr Stjernspetz: Redan då fråga var om befälhafvarebref, vågade jag yttra några ord för att få stämpeln för desamma nedsatt; men äfven om man kan finna sig i att dessa befälhafvarebref få en stämpel af 5 kronor, af den anledning, att befälhafvare är den

högsta och förnämsta platsen inom yrket, torde just detta vara en anledning, hvarför stämpelafgiften för styrmansbref borde sättas lägre än för befälhafvarebref. Styrmansbrevet är icke annat än ett bevis, att sjömannen fullgjort de prestanda, som fordras för att sköta en styrmansbefattning. Dessa bref äro närmast jemförliga med examensbetyg eller examensbevis, och dessa äro öfverallt fria från stämpel. Vill man icke anse dem jemförliga med examensbevis, så närma de sig bevis angående anmälan om idkande af handel eller annat yrke. Dessa bevis äro belagda med en stämpel af 3 kronor. Vill man nu jemföra stämpelafgiften å styrmansbref med förhållandet vid en annan befattning, så är stämpeln för t. ex. prestbref endast 1 krona. Prestbref stå i samma kategori som styrmansbref. Bevis att någon fullgjort alla fordringar, som äro nödvändiga för att fullgöra presterliga befattningar, äro belagda med 1 kronas stämpel. Det torde således från alla synpunkter sedt och i jemförelse med andra dylika afgifter vara berättigadt att fordra en nedsättning i stämpeln för styrmansbref. Det är också all anledning att icke belägga dessa styrmans elever med någon hög afgift. De äro egentligen icke annat än kroppsarbetare, från början fattiga fiskargossar, som arbetat sig upp i sjömansyrket. När de nu aflagt sina styrmansprof, så tycker jag äfven deras ställning i samhället för öfrigt och deras förmåner icke gifva anledning till att de särskildt skulle framför alla andra kunna bära en så hög stämpelafgift på sitt styrmansbref. Om man så vill, kan man äfven jemföra dem med lokomotivförare på våra jernbanor. De betala ingen stämpel, då de aflagt prof på att de kunna föra lokomotiv på bantåg, der de hafva så mycket ansvar och så många människors lif i sin hand. För en mängd andra befattningar, ingenjörsbefattningar och så vidare, äro icke examensbetyg eller bevis, som berättiga till en mängd anställningar, belagda med den ringaste stämpel. Derför synes det mig, att afgiften å dessa bref borde nedsättas. Jag vågar emellertid icke yrka större nedsättning än till 4 kronor, för att afjemma summan nedåt, då befälhafvarebrefven förra gången afjennades uppåt. Jag yrkar en afjemning nedåt till 4 kronor.

Herr Wallenberg: Instämmande i den siste ärade talarens begäran, vill jag inför Herr Talmannen åberopa att, då det var fråga om befälhafvarebref, så afstod jag från att begära någon nedsättning i afgiften för desamma, men det bör väl vara någon skilnad mellan styrmans- och befälhafvarebref. Afgiften för de senare sattes till 5 kronor, därför bör den för styrmansbrefven sättas till 4 kronor. Det finnes ju doktorsbref, som äro fria. Dessa äro med dem likställiga och innehålla icke annat än att den, som tagit examen, kan duga till styrman; det är icke säkert, att han får styrmansplats, för det han fått styrmansbref.

Herr Bennich: Jag anhåller få fästa Kammararens uppmärksamhet på, att hittills hafva befälhafvarebref haft samma stämpelafgift som styrmansbref, att styrmännen äro berättigade att utöfva befälhafvarebefattning inom visst område och att styrmannen har att taga befälet, när befälhafvaren är hindrad. Finnes det då någon anledning att

Stämpel till
styrmansbref.
(Forts.)

Stämpel till styrmansbref. (Forts.) skilja mellan de afgifter, som hittills varit alldeles lika för befälhafvare och styrmän, och nu deraf göra två klasser? Jag anser frågan af högst ringa betydelse, och jag tror att vår diskussion är mera dyrbar än frågan om denna afgift, och hvad som är alldeles säkert är att, om Kammaren skulle ändra denna stämpel, så skulle vi ådraga oss ännu en gemensam votering, och det för en så obetydlig sak som denna. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Det är sant, att afgiften för befälhafvare och styrmän hittills varit lika, men då deras ställning är olika och det äfven är fråga om en förändring, samt vi något höjt afgiften för befälhafvarebrefven, så är frågan: är det skäl att höja äfven för styrmansbrefven? Det är sant, att styrmannen äfven har kompetens att inom inskränkta farvatten föra befäl, men om han får detta eller icke, beror helt och hållet på det förtroende han kan förtjena sig. Styrmännen äro icke berättigade till det minsta; blifva de icke antagna till styrmän, så få de gå som matros. Det är blott ett kompetensvilkor och skulle vara alldeles detsamma som examensbetyg, om navigationsskolorna utfärdade det. Men nu måste Kommerskollegium utfärda det, endast därför att det är föreskrifvet att de skola hafva tjenstgjort viss tid till sjös för erhållande af styrmansbref. Det är i allmänhet fattiga pojkar, som komma hem från sjön och läsa på sin examen, och sedan de det gjort, få de gå ut till sjös igen och kunna endast tjena sig upp genom sin duglighet. Jag anser det icke vara mycket skäl att höja afgiften för dem. I hvarje fall är skilnaden, såsom den siste ärade talaren nämnde, en bagatell för statsverket, men för en ung gosse, som går till sjös och tjenstgör som matros, derest han icke kan få styrmansplats, och som äfven då icke är mycket lyckligt stäld, för honom hafva dessa penningar mycket mera värde än för statsverket. På dessa grunder hemställer jag att Kammaren måtte bifalla Herr Stjernspetz' förslag.

Herr Wallenberg: Jag tillåter mig fråga dem, som deltaga i den högre administrationen, om de hafva sig bekant, om det är samma stämpel för kansliråds- och kanslisekreterarefullmakter? Är det icke beroende på olika lönevilkor? Tror vidare den ärade preopinanten, att styrmän hafva lika hög aföning som befälhafvare? Jag tror att han vet bättre än så, och anhåller jag om bifall till Herr Stjernspetz' förslag.

Herr Statsrådet Themptander: Ehuru jag fruktar att taga Kammarens tid ytterligare i anspråk för en fråga, sådan som denna, kan jag icke underlåta att fästa herrarnes uppmärksamhet derpå, att om det skall vara någon följdriktighet i författningens uppställning, måste man väl tillse, att de expeditioner, som äro af alldeles enahanda natur och af samma myndighet utgifvas, blifva med afseende på stämpelbeloppet så mycket som möjligt likstälda. Kammaren har förut beslutat att med 5 kronors stämpelskatt belägga befälhafvarebref. Nu föreligga här styrmansbref. Och det är samma myndighet, som utfärdar båda dessa handlingar. Det är visserligen sant, att stämpeln

på fullmakter är olika, beroende på olika löner; men stämpeln på fullmakter är icke, såsom ock Bevillnings-Utskottet fäst uppmärksamheten på, någon stämpel som kan anses endast såsom expeditionslösen, utan är en fiskalisk stämpel. Detta är deremot icke förhållandet med befälhafvare- och styrmansbrefven, utan vid dem är det endast fråga om expeditionslösen, och Kongl. Maj:ts förslag innebär endast en afrundning af stämpelbeloppet från 4 kronor 50 öre till 5 kronor, i likhet med hvad som skett med befälhafvarebref.

Stämpel till
styrmansbref.
(Forts.)

En talare har gjort en jämförelse emellan dessa styrmansbref samt prestbrefven. Jag lemnar derhän huru långt denna jämförelse kan vara exakt, men så mycket vill jag upplysa om, att anledningen, hvarför prestbrefven icke föreslagits till högre stämpel än 1 krona, är den, att de äro förenade med en lösen till konsistoriiniotarien, och den för konsistoriernas expedition utgående lösen beräknas som bekant efter en särskild sporteltaxa med jämförelsevis ganska dryga afgiftsbelopp. I denna taxa har väl ändring varit ifrågasatt, men svårigheter hafva förefunnits att på annat sätt bereda konsistoriiniotarierna aflöning; och därför fortfar denna höga lösen, hvilket åter föranledt dertill, att man icke på denna handling velat sätta någon högre stämpel.

En stämpel på nu ifrågavarande handling är åter liktydig med den lösen, som utgöres af till exempel extra ordinarie vaktmästare, hvilka få lösa antagningsbevis, belagdt med en afgift, som är jämförlig med denna.

Herr Wallenberg: Då Kammarerna fattat ett beslut, som afsåg att afrunda befälhafvarebrefs lösen *uppåt* med 50 öre, tycker jag verkligen, att Kammarerna kan vara generös tillräckligt att här medgifva en afrundning af 50 öre *nedåt*. Billigheten fordrar, att någon skilnad göres emellan dessa båda bref. För resten har — i strid mot den siste, högt ärade talaren — presidenten i Kommerskollegium sagt, att »det är icke så stort besvär att utfärda dessa bref, så att det skulle behövas något slags 'Gebühr' därför».

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde Herr Grefven och Talmannen, enligt de derunder framställda yrkandena, propositioner, först på godkännande af ifrågavarande rubrik och sedan på godkännande af rubriken med den ändring, att stämpeln bestämdes till 4 kronor, samt förklarade sig finna den senare propositionen besvarad med öfvervägande ja.

Rubrikerna Stämning — Expedition, som icke här ofvan är särskildt nämnd.

Godkändes.

§§ 4, 5 och 7.

Godkändes.

*Frihet från
stämpel.*

§ 8.

Första stycket.

Godkändes.

Sista stycket.

Herr Forssell, Hans: Jag tror, att Bevillnings-Utskottet måste vidgå ett litet förbiseende rörande den nu föredragna delen af denna punkt. Såsom Kammaren behagade erinra sig, är uti nu gällande stämpelpappersförordning stämpelfrihet medgifven för mål angående kronans räntor, för mål angående åsättande af ränta samt för mål angående åsättande af rotering. Derom stadgas i nuvarande stämpelpappersförordnings sjunde paragraf. Komiterade, som öfversett den nuvarande förordningen och föreslagit en omredaktion af densamma, hafva i åttonde paragrafen sammandragit den sjunde paragrafens stadganden om frihet från stämpel, och, bland annat, infört: »Frihet från stämpel enligt denna Art. eger jemväl rum i mål och ärenden, som angå påförande, debitering, afskrifning eller restitution af kronoutskylder eller andra afgifter till staten, åsättande af rotering»; men i den Kongl. propositionen hafva utelemnats orden »påförande af kronans utskylder» och »åsättande af rotering». Nu kunde för detta uteslutande, efter hvad jag vill antaga, omöjligen något annat skäl finnas, än att Kongl. Maj:t i samband med denna proposition afgifvit dylika om grundskatternas afskrifning och om roteringens upphörande.

Det var då klart, att denna del af § 8 bort af Bevillnings-Utskottet göras hvilande, för att dess afgörande måtte bero på utgången af de stora frågorna; och tillåter jag mig nu föreslå, att Kammaren måtte återremittera denna punkt, för att af Utskottet behandlas i samband med öfriga såsom hvilande förklarade punkter. Utskottet kan då komma i tillfälle föreslå Riksdagen det beslut, som lämpar sig efter de stora frågornas afgörande; och det är ingenting annat härmed förloradt, än att i värsta fall genom en gemensam votering det rätta kan återställas, för den händelse sådant varder behöfligt.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och sista stycket af förevarande paragraf återförvisades till Bevillnings-Utskottet.

Art. II. Öfverskriften.

Godkändes.

§ 9.

Inledningen och rubriken Afkomst eller annan förmån af fast egendom.

Godkändes.

*Rubriken Arrendekontrakt.*Stämpel till
arrende-
kontrakt.

Herr Reutersvärd: Jag antager, att Andra Kammaren har återremitterat denna punkt på den grund, att arrendekontrakt äro hänfödda till »nyttjanderätt»; och då Kammaren ännu icke yttrat sig om hvilken stämpel dervid bör äsättas, anhåller jag om återremiss på den nu föredragna punkten.

Efter härmed slutad öfverläggning återförvisades rubriken till Utskottet.

*Rubriken Bodmeribref.*Stämpel till
bodmeribref.

Herr Reutersvärd: Af samma anledning, som jag nyss tog mig friheten anhålla om återremiss, begär jag det äfven på denna punkt.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och jemväl denna rubrik återförvisades till Utskottet.

*Rubrikerna Byte af fast egendom och af fartyg.*Stämpel till
afhandling om
byte af fast
egendom och
af fartyg.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Andra Kammaren har icke återremitterat frågan om byte af fartyg, men om köp af dylika; och jag hemställer, om icke köp och byte af fartyg borde följas åt, och om icke Första Kammaren, af samma anledning som den nästföregående talaren anført, ville återremittera frågan om byte af fartyg.

Efter härmed slutad öfverläggning blef rubriken Byte af fast egendom godkänd, och rubriken Byte af fartyg återförvisad till Utskottet

Rubrikerna Fideikommissbref om fast egendom — Förnyelse af försäkring.

Herr Reutersvärd: Här står »Fraktslut om fartyg; se Certeparti»; och då rubriken »Certeparti» förklarats hvilande, anser jag äfven att denna rubrik: »Fraktslut om fartyg» bör förklaras hvilande; hvarför punkten torde återremitteras.

Stämpel till
fraktslut om
fartyg.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och de föredragna rubrikerna godkändes med undantag af rubriken *Fraktslut om fartyg*, hvilken återförvisades till Utskottet.

*Rubriken Förpantningsbref.*Stämpel till
förpantnings-
bref.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Här har Andra Kammaren beslutat återremiss; och jag hemställer om det icke vore skäl att Utskottet finge taga frågan i betraktande, samt att därför Första Kammaren ville jemväl återremittera densamma.

Stämpel till
förpantnings-
bref.
(Forts.)

Herr Bennich: Jag tror mig veta anledningen, hvarför Andra Kammaren återremitterat denna punkt. Den afser egentligen sådana förpantningsbref, som utfärdas under det fartyg äro under byggnad. Om dessa förpantningsbrefs rätta stämpling hafva olika åsigtter gjort sig gällande hos olika domstolar. Det är derfor skäl att på de grunder, som hos Andra Kammaren gjort sig gällande, återremittera punkten, för att Utskottet må komma i tillfälle att taga denna omständighet i öfvervägande.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och ifrågavarande rubrik med derunder förekommande hänvisningar återförvisades till Bevillnings-Utskottet.

Stämpel till
försäkrings-
bref.

Rubriken Försäkringsbref eller annan handling, hvarigenom försäkring meddelas.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Andra Kammaren har återremitterat denna punkt, och jag hemställer, att Första Kammaren måtte göra detsamma, så att den må komma under gemensam öfverläggning med det öfriga.

Jag tror mig kunna upplysa, hvarför rubriken »Försäkringsbref» blifvit återremitterad. Förhållandet är nemligen det, att denna afgift för utländska agenter första gången ålades vid 1856—1858 årens riksdag, och det motiv, som då för förslaget anfördes, var, att de utländska försäkringsbolag, som här utöfvade sin verksamhet, syntes böra erlägga en skatt, fullt ut jemförlig med hvad de inhemska bolagen i sådant hänseende fingo vidkännas. Utskottet tillade härefter: »men det får likväl icke förbises, att derest denna utländska verksamhet hämmades, och de inhemska premierna i någon mån höjdes, allmänheten kanske finge vidkännas vida betydligare uppoffringar i premier till inhemska bolag och, hvad värre vore, till undvikande af en förhöjd afgift, äfventyrade egendom till mångdubbelt högre värde».

När Utskottet åsatte denna afgift, beräknade Utskottet, att en femtedel af premierna skulle vara nettobehållning. Af 100 kronor ansågos sålunda 20 kronor vara behållningen, och den bevillning, som den tiden för inkomst utgjordes, var $2\frac{1}{2}$ procent. Man tog $2\frac{1}{2}$ gånger 20 och fick sålunda denna stämpelafgift om 50 öre.

Nu föreslås, att densamma skulle vid försäkring af egendom höjas till 60 öre; men det är väl ändå att taga i betraktande, att långt ifrån att någon liknande förhöjning skulle ske med hänsyn till de inhemska försäkringsbolagen, man nedsatt bevillningen för dessa från $2\frac{1}{2}$ procent till 1 procent; och vidare — om än den beräkning, som Utskottet *då* gjorde, att 20 procent af behållna premierna skulle vara vinst, vore riktig, så är den långt ifrån riktig *nu*. Om man tager de inhemska bolagens tryckta berättelser öfver sin ställning och beräknar hvad de skulle skatta, derest de skulle betala lika med de utländska bolagen, och hvad de nu betala i bevillning, så ser man att de skulle betala 5 à 6 gånger mer än hvad de nu göra. De utländska bolagen äro således betydligt högre beskattade; och det kan icke hafva någon annan följd, än att de så småningom helt och hållet undan-

trängas, med den påföljd, som redan 1856—1858 årens Bevillnings-Utskott förutsatte, eller att borttagandet af konkurrensen och deras undankörande ur marknaden måste leda derhän, att premierna för försäkringarne blifvit högre, än hvad de med konkurrens kunde vara.

Jag hemställer, om icke dessa skäl äro tillräckliga att förmå Kam-maren att, i likhet med Andra Kammaren, återremittera detta förslag, på det att Bevillnings-Utskottet måtte komma i tillfälle att se de anmärkningar, som i båda Kamrarne blifvit gjorda, samt framkomma med ett nytt förslag.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och den ifrågavarande rubriken jemte de derunder intagna bestämmelser återförvisades till Utskottet.

Rubriken Förvärf af fast egendom i enlighet med gällande för-fattningar om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof eller om afledning af vatten.

Stämpel till försäkrings-bref.
(Forts.)
Stämpel till fängeshand-ling å förvärf af fast egendom.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Det är ledsamt att jag här så ofta skall uppträda, men jag föreställer mig, att Andra Kammaren, som återremitterat jemväl denna punkt, dertill haft skäl, och anhåller derfor äfven här om återremiss.

Äfven denna rubrik återförvisades till Bevillnings-Utskottet.

Rubriken Hyreskontrakt.

Stämpel till hyreskontrakt.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Äfven denna punkt har återremitterats af Andra Kammaren; och jag hemställer om återremiss.

Denna rubrik blef jemväl till Utskottet återförvisad.

Rubriken Jordafsöndring.

Stämpel till afhandling om jord-afsöndring.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Af samma skäl som förut an-håller jag om återremiss.

Rubriken återförvisades till Utskottet.

Rubrikerna Köp af lösören, hvilka i säljarens vård kvarblifva, och Köp af fartyg, hvars drägtighet öfverstiger 40 ton, äfvensom stadgandet och hänvisningarna näst efter sistnämnda rubrik.

Stämpel till afhandling om lösöreköp m. m.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Af samma skäl som förut an-håller jag om återremiss på denna punkt.

Herr Bennich: Naturligtvis är Kammaren oförhindrad att återremittera hela betänkandet i alla dess delar; men nog vore det bra önskligt för Bevillnings-Utskottet att få veta något syfte med och några skäl för återremiss.

Stämpel till
afhandling om
lösöreköp
m. m.
(Forts.)

Här yrkar man återremiss utan att därför anföra några motiv; och det sätter Bevillnings-Utskottet i det obehagliga predikament att alldeles icke veta hvad Kammaren vill, eller af hvilken anledning återremissen skett. Att Andra Kammaren beslutat återremiss är väl i och för sig intet skäl för att, om någon yrkar att en punkt skall återremitteras, alla andra böra instämma deri. Något annat skäl därför borde väl Utskottet få erfara.

Herr Reutersvärd: Till svar å siste talarens yttrande får jag upplysa, att skälet är helt naturligt det, att Utskottet förbehållit sig rätt att framdeles få framlägga förslag för Riksdagen öfver vissa uppskjutna punkter. När man då hänvisat till en sådan punkt, som icke är för Riksdagen framlagd, anser jag det skälet vara fullt talande, att man återremitterar en hänvisning, som skett till en sak, hvilken ännu icke pröfvats.

Jag tror, att det är fullt riktigt gjordt af Andra Kammaren att återremittera de omnämnda punkterna; och det är ett förbiseende af Utskottet att icke sjelf hemställa, att Riksdagen skulle uppskjuta sådana frågor, som hänvisa till rubriker, som ännu icke blifvit pröfvade.

Jag anhåller därför om återremiss äfven på denna punkt.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Andra artikelns 9:de § handlar om stämpel till enskilda handlingar. Nästan alla dessa hafva af Utskottet gjorts hvilande.

Jag tror det redan varit en hufvudgrund, att Kammaren behåller sin handlingsfrihet genom att återremittera åtminstone alla sådana frågor, som hafva någon sorts samband med dessa. Särskildt i afseende på denna punkt vill jag erinra, att Kammaren återremitterat »Byte af fartyg». Bevillnings-Utskottet föreslog »Gåfva af fartyg» såsom hvilande; och gåfva, byte och köp af fartyg hafva så väl i hitills gällande stämpelförfattning som i komiterades förslag äfvensom af Herr Chefen för Finansdepartementet i hans anförande till statsrådsprotokollet blifvit gemensamt behandlade.

Under sådana förhållanden hoppas jag, att Kammaren vill återremittera denna punkt.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och förevarande rubriker äfvensom det omedelbart derefter förekommande stadgande jemte hänvisningar återförvisades till Utskottet.

Stämpel till
afhandling om
lifränta m. m.

*Rubrikerna Lifränta — Morgongåfvobref samt Premieqvittens—
Servitutsaftal.*

Herr Wærn, Carl Fredrik: Här äro flere af dessa punkter, i hvilka Andra Kammaren beslutat återremiss; och jag tror att Första Kammaren, för att hafva handlingsfrihet, äfven bör återremittera dem. Bland dessa punkter är det en, å hvilken jag särskildt vill fästa uppmärksamheten, nemligen »Lifränta», der det heter: »afhandling derom skall, då den för vinnande af in-teckning företes, vara försedd med stämpel af 25 öre för hvarje fulla 100 kronor af lifröntans kapitalvärde.

Sökes på grund af afhandlingen hos offentlig myndighet betalning, *Stämpel till*
 skall afhandlingen vara belagd med stämpel lika med *Förpantningsbref*», *afhandling om*
 och denna sistnämnda har Kammaren återremitterat. Jag hemställer *lifränta m. m.*
 därför om återremiss jemväl å denna punkt. Likaledes anhåller jag,
 att rubrikerna »Lösöreköp», »Premieqvittens» och »Räkning, godkänd». *(Forts.)*
 måtte återremitteras.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes rubrikerna *Morgongåfvobref* och *Servitutsaftal*, hvaremot rubriken *Lifränta* med derunder intagna stadgande och hänvisning äfvensom rubrikerna *Lösöreköp*, *Premieqvittens* och *Räkning, godkänd*, återförvisades till Bevilnings-Utskottet.

Bubrikerna Testamente om fast egendom och Undantagskontrakt. *Stämpel till*

Herr Wærn, Carl Fredrik: Jag hemställer om återremiss *fast egendom*
 äfven på dessa rubriker. *och undantagskontrakt.*

Dessa rubriker blefvo äfvenledes återförvisade till Utskottet.

Rubriken Äktenskapsförord.

Godkändes.

§§ 10, 13 och 14.

Godkändes.

§ 15.

Grefve Mörner: Jag hade verkligen icke ämnat att taga till ordet angående den ifrågavarande författningen, men här står något, som förvänar mig, och det är att »fideikommissarie eller annan testamentstagare skall vara vid tillträde af fideikommiss eller testamenterad egendom skyldig att, med ränta efter fem för hundra om året, till boet återgälda hvad af stämpelafgiften belöper på hans andel i boet»; men, om nu det är ett bo, der alldeles icke någon behållning finnes, utom fideikommisset, då gäldas denna afgift för bouppteckningen i alla fall, men hvem skall förskjuta den? Om boet är gäldbundet, skola ändå de öfriga arfvingarne skaffa penningar — fideikommissarien kan vara omyndig eller borta — för att betala denna bouppteckning. Fideikommisset är kanske den enda behållning, som finnes i boet, men detta är en behållning för en enskild person, och hvar finna rättvisa i att de andra skola erlägga en afgift, för hvilken de visserligen hafva regress till fideikommissarien, af hvilken det dock kanske icke är så lätt att få ut det. Rätten härtill synes mig dunkel. Då Kammaren återförvisat så många paragrafer, så kan Kammaren gerna återförvisa äfven denna paragraf till benäget betänkande af Bevilnings-Utskottet, hvarför jag härå begär återremiss.

Om stämpel till bouppteckningar i vissa fall.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och förevarande paragraf återförvisades till Bevilnings-Utskottet.

§§ 16—19.

Godkändes.

Art. III. Öfverskriften.

Godkändes.

§§ 20—29.

Godkändes.

Art. IV. Öfverskriften.

Godkändes.

§§ 31—36.

Godkändes.

Art. V. Öfverskriften.

Godkändes.

§§ 37—39 samt 41—45.

Godkändes.

Art. VI. Öfverskriften.

Godkändes.

§§ 46, 49 samt 51—53 äfvensom slutmeningen.

Godkändes.

Utskottets i 2 punkten gjorda hemställan.

Herr Bennich: Då Kammaren återförvisat en stor del af det förslag, Utskottet framställt, torde det för närvarande icke vara skäl att bifalla denna punkt, utan hemställer jag, att äfven densamma måtte blifva återremitterad.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och Utskottets ifrågasvarande hemställan blef till detsamma återförvisad.

3 punkten.

Lades till handlingarna.

4 punkten.

Bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 28 och 30 i nästlidne månad bordlagda utlåtande N:o 39, i anledning af dels Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af det under första punkten i Utskottets utlåtande N:o 23 afgifna förslag till lag angående tillsättning af presterliga tjänster, dels ock återremiss från Andra Kammaren af andra punkten i nämnda utlåtande.

1 punkten.

§ 3.

Herr Grafström: Då Lag-Utskottets förslag till förordning angående tillsättning af presterliga tjänster förra gången här i Kammaren förekom till behandling, tog jag mig friheten att med afseende på tredje paragrafen göra den hemställan, att den så kallade jus indigenatus skulle upphävas för några presterliga befatningar, der olägenheterna af densamma tydligast framträdte. Detta mitt förslag vann dock icke något understöd i Kammaren. Emellertid föreligger nu här till afgörande ett tillägg till tredje paragrafen, af innehåll, att den så kallade jus indigenatus helt och hållet skall borttagas med afseende på församlingens rätt att kalla fjerde profpredikant. Jag kan för min ringa del icke annat än högeligen beklaga detta, icke därför att jag ogillar det tillägg, som här blifvit gjordt, utan därför att jag anser, att, när församlingarna hafva erhållit en så vidsträckt rättighet, densamma äfven borde tillkomma rikets presterskap med afseende på deras rätt att söka presterliga tjänster. Det förefaller mig nemligen alldeles tydligt, att i och genom denna lagstiftning kommer tyngdpunkten i afseende på tillsättandet af presterliga tjänster hädanefter att hvila hos församlingarna, och den ordning, som hittills under lång tid varit gällande, eller den, att stiftsstyrelsen haft verksam del i tillsättandet af presterliga tjänster, kommer att mer eller mindre blifva en formalitet. Det förefaller mig underligt att, då ingen af Lag-Utskottets medlemmar från denna Kammare förra gången ansåg, att det förslag, jag då tog mig friheten väcka, kunde hafva något värde, Utskottet likväl nu anser, att »afsevärda fördelar» beredas församlingen genom denna inskränkta rätt att kalla fjerde profpredikant. Jag hade föreställt mig, att det skulle hafva kunnat beredas »en afsevärd fördel» för församlingen genom att också tillerkänna presterskapet en vidsträcktare rätt att söka äfven utom stiftet. Jag tog mig förra gången friheten att anföra några exempel särskildt i afseende på tillsättningen af vissa presterliga sysslor. Och det synes mig klart, att olägenheterna af den inskränkning, som finnes, hädanefter ännu tydligare skola framträda. Jag tänker mig nemligen, huru förhållandet kommer att blifva, då en domprostbefattning är ledig och skall tillsättas. Det är ofta fallet, att den, som då patänkes såsom den blifvande domprosten, just i följd af den inskränkning, som jus indigenatus medför, icke har rätt att hos stiftsstyrelsen anmäla sig såsom sökande. Emellertid är det allmänt känt, att denna person torde komma att erhålla sysslan. Vid sådant förhållande inträffar,

Sammanjämkningsförslag i fråga om lag ang. tillsättning af presterliga tjänster.

att icke någon prestman inom stiftet anmäler sig som sökande till den sysslan. Det kommer således att möta stora svårigheter för stiftsstyrelsen att få förslaget fulltaligt; och äfven om dessa svårigheter kunna öfvervinnas, så kommer dock förslaget att fyllas på ett sådant sätt, att det för hvar man är tydligt, att de på förslaget uppförde icke äro allvarsamt påtänkta till erhållande af sysslan. Deremot skulle församlingarna nu få rätt att redan från början bereda sig på att kalla den samskyldige. Jag tror för min del, att ett sådant förfarande skall i tidernas längd föra med sig menliga följder för den kyrkliga ordningen i vårt land, och jag tror, att man kan komma att göra den frågan: hvartill tjänar hela detta förslag, som af stiftsstyrelsen upprättas, hvarför kan icke församlingen äfven i första hand få mottaga ansökningar, när den genom en så vidsträckt kallelserätt erhållit ett i de flesta fall afgörande inflytande på den slutliga tillsättningen?

(Forts.)

Jag beklagar, att detta förslag nu föreligger till afgörande, men jag inser mycket väl, att, när det nu är sammankedjdadt med många andra viktiga förändringar, hela den nya efterlängtade lagens antagande må hända skulle sättas på spel, i fall jag föresloge en förändring i det syfte, som ofvan framhållits, och detta förslag vunne Kammarens bifall.

Jag vill därför icke framställa något yrkande, utan har endast velat yttra dessa ord för att till protokollet få nedlägga min enskilda mening i denna sak.

Herr Sundberg: Jag beklagar, att jag i denna lagstiftningsfråga åter igen nödgas uppträda mot min högt ärade vän, som nyss hade ordet. Jag kunde afstå från att här på nytt blifva hans motståndare, emedan han slutade sitt anförande med att icke framställa något yrkande, men några ord torde dock böra sägas. Hvad han i början af sitt anförande har sagt och erinrat i fråga om indigenatsrättens lämplighet eller olämplighet i den form, som densamma redan har blifvit konfirmerad i denna Kammare äfvensom i den Andra, derom vill jag vid detta tillfälle icke vidare yttra mig, eftersom derom nu icke är fråga, utan den saken redan är en afgjord sak. Nu gäller spörsmålet endast, huruvida det kan vara lämpligt eller olämpligt, att församlingens rätt att kalla fjerde profpredikant sträcker sig längre än stiftsstyrelsens rätt i fråga om förslags upprättande och presternas egen ansökningsrätt att få åtnjuta förmånen att på förslag uppföras. Hvad den ärade talaren derom har anført, kan visserligen förtjena allt möjligt behjertande. Ty jag anser, liksom han, att denna utsträckning, som här är ifrågasatt, icke strängt taget är principenlig, emedan det i egentlig mening icke är lämpligt att utsträcka församlingens rätt att kalla längre än stiftsstyrelsens rätt att på förslaget uppföra, eller presternas rätt att söka, sträcker sig. Således vill jag för min del icke heller underskrifva hvad Lag-Utskottet har anført, att det ligger i kallelserättens egen natur att den skall vara så vidsträckt, att en församling skall ega rätt att öfver hela riket kalla hvilken kompetent prestman som helst till fjerde profpredikant, när hvarken denne prestman utom stiftet har rätt att söka, eller stiftsstyrelsen rätt

att utom denna krets på förslaget uppföra någon. Likaledes vill jag äfven gifva honom rätt i den delen, att jag icke kan finna någon synnerligen afsevärd fördel vara vunnin genom utsträckningen. Ty har en församling inom ett så vidsträckt område, som ett helt stifts presterskap, rättighet att utse någon för sig tjenlig person, är jag förvisad om, att sådan äfven inom detta territorium står att finna, utan att man behöfver på grund af lösa rykten, som må vara mer eller mindre väl grundade, söka sig om på kanske fjerran aflägsna orter efter någon person, som församlingen vill gifva sitt förtroende.

Men fastän jag således gerna kan medgifva, att hela denna ifrågasatta förändring har sina vanskligheter, vill jag likväl för min del tillstyrka Kammaren att antaga förslaget, sådant det af Lag-Utskottet är framlagd, emedan jag icke tror, att i praktiskt afseende, det vill säga i sjelfva lagens tillämpning, några synnerligen nämnvärda olägenheter i allt fall skola uppkomma deraf, att man tillerkänt församlingen en så vidsträckt rätt, som här är ifrågasatt. Och när nu dertill kommer, att det, efter min uppfattning, är af yttersta vigt för kyrkan att få denna lag godkänd, må man väl för den Andra Kammarens i förevarande fall uttalade beslut hafva det undseende, att, när man icke finner någonting farligt eller vådligt i hvad som här är föreslaget, gå den Kammarens önskningar till mötes och, för att vinna framgång åt lagen, gerna underkasta sig något, som man, från principiell synpunkt sedt, åtminstone kan betrakta såsom en liten uppoffring.

Jag skall icke vidlyftigt utbreda mig öfver detta ärende, utan vill för min del helt enkelt sluta mitt anförande med att tillstyrka bifall till hvad Lag-Utskottet här har föreslagit.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och den ifrågavarande paragrafen godkändes med den af Lag-Utskottet nu föreslagna lydelsen.

§§ 26 och 27.

Kammaren godkände den af Lag-Utskottet nu föreslagna lydelse af dessa paragrafer.

Utskottets i 1 punkten gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom hvad Kammaren nyss beslutit beträffande lydelsen af de under punkten intagna paragraferna.

2 punkten.

Lades till handlingarna.

3 punkten.

Bifölls.

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. tillsättning af prästerliga tjänster.
(Forts.)

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Konstitutions-Utskottets den 28 och 30 sistlidne April bordlagda utlåtande N:o 7, i anledning af motion om ändring af §§ 4, 7, 11, 12, 13 och 105 Regeringsformen samt § 38 mom. 2 Riksdagsordningen.

Förslag till
ändring af
§§ 11 och 12
Regerings-
formen.

1 punkten.

Friherre Hierta: Jag har tagit mig friheten att afgifva reservation mot det föreliggande förslaget af den anledning, att jag icke kan anse det vara skäl att ändra ett grundlagens bud, som afser att bibehålla den nödiga sekretessen i ministeriella ärenden, förr än behof af sådan ändring är befintlig. Jag har sökt efterforska, om något sådant behof förefinnes, men jag har icke kunnat finna, att någon olägenhet någonsin uppstått af den anordning, som nu förefinnes, och deri man nu begär ändring. Derfor synes det mig hafva varit önskligt, att Utskottet icke *nu* kommit med sitt ändringsförslag, allra minst på grund af en sådan motion, som gifvit anledning till detsamma. Men då jag står ensam med min reservation gent emot alla mina kamrater i Utskottet, vill jag för närvarande ingenting yrka, utan ber, att Kamraren måtte låta sina uttalanden höras, hvarefter jag, om sådana dertill föranleda, vidare får tillfälle att säga några ord.

Herr Hallenborg: Då den siste talaren icke gjorde något yrkande, vore egentligen ingenting här mera att säga, men i anledning af hans yttrande derom, att han icke ansåg det på något sätt vara af behofvet påkalladt att vidtaga denna förändring, som här af Utskottet föreslagits, vill jag endast vädja till den historik, som finnes i Utskottets betänkande, hvaraf synes, att sedan många år tillbaka tid efter annan framställningar blifvit gjorda för att få de diplomatiska och ministeriella ärendena, bland hvilka så viktiga frågor som dem om afhandlingar och förbund med främmande makter förekomma, behandlade på samma sätt som andra ärenden, hvilka af Konungen i statsrådet behandlas.

För så vidt ingen annan har något att invända mot Utskottets förslag, inskränker jag mig nu att helt enkelt yrka, att detsamma måtte blifva antaget att hvilat till grundlagsenlig behandling.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och Utskottets förevarande hemställan bifölls.

2 och 3 punkterna.

Kamraren biföll hvad Utskottet hemställt.

Justerades ett protokollsutdrag för den 28 sistlidne April och denna dag samt tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst de denna dag första gången bordlagda ärendena och sist det denna dag för andra gången bordlagda utlåtandet.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 9 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
